

Po pošti prejemati:

za
celo leto naprej 26 K — h
pol leta „ 13 „ —
četrt „ 6 „ 50 „
mesec „ 2 „ 20 „

V upravnistvu prejemati:

za
celo leto naprej 20 K — h
pol leta „ 10 „ —
četrt „ 5 „ —
mesec „ 1 „ 70 „

Za pošiljanje na dom
20 h na mesec.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Naročnine in inzerate
sprejema upravništvo v
Katol. Tiskarni, Kopitar-
jeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo,
nefrankovana pisma ne
vsprejemajo.

Uredništvo je v Seme-
niskih ulicah št. 2, I., 17

Izhaja vsak dan, izvenredni
nedelje in praznike, ob
pol 6. uri popoldne.

Štev. 210.

V Ljubljani, v petek 14. septembra 1900.

Letnik XXVIII.

Po katoliškem shodu.

Hvala Bogu! Veliko delo je završeno srečno, velečastno, II. slovenski katoliški shod je končan. Narod slovenski se je po svojih najboljših močeh iz vseh krajev naše domovine slovesno ob mejniku dveh vekov poklonil Jezusu Kristusu, Sinu Boga živega, svojemu Odrešitelju, spričal je s to svojo izvedbo svoje krščanske misli in svojo voljo delovati z vsemi silami nato, da naš Spasitelj svojimi načeli vlada, zmaga in gospoduje v vsem zasebnem in javnem življenju. To je bila vodilna ideja krasnega, pretresljivega govora pokrovitelja II. sloven. kat. shoda presvetlega kneza in škofa ljubljanskega dr. Jegliča.

Za umevanje velikih idej treba pred vsem spoznanja, treba pred vsem prepričanja, da je vresničenje teh idej nujno potrebno in da je v sedanjih razmerah to dolžnost slehernega zavednega katoličana. Zato je bilo na dovršenem kat. shodu izvrstno poskrbljeno. V predloženih resolucijah so bila točno in premišljeno označena načela, po katerih nam je delovati za včlovečevanje krščanske misli med našim narodom, v govorih po odsekih in na shodih so se predložene resolucije vtmelejevale tako, da so prodrle zborovalcem do dna njih uma, da jim je bilo spoznanje jasno: Da, tako moramo umevati svojo življenjsko nalogo, ako jo hočemo prav umevati. Kedo bi ne bil prepričan o lepoti krščanskega življenja, ako je pazno sledil prekrasnemu izvajanju presvetlega vladike lavantinskega dr. Mihaela Napotnika o tem predmetu.

Za delovanje v prilog velikim idejam, katere smo spoznali kot nujne za zboljševanje vsega zasebnega in javnega življenja, pa treba tudi volje in srca, treba iskrenega navdušenja, treba pomoči od Boga. K temu pa bistveno pripomore molitev in mesebojno navdušenje za vzvišene naloge. Tudi za to je bilo v obilni meri poskrbljeno na II. katoliškem shodu.

V tem pogledu ne smemo pozabiti globoko vtmelejenih besed vzoritega kardinala

dr. Missia, ki je ob koncu svojega shoda završujočega govora povdarjal, da vzlasti radi tega mnogokedaj najboljša stvar ne prospe vajo, ker se zanje premalo prosi pomoči od Boga. V tem pogledu se je moglo hvala Bogu od vseh strani opravičeno zatrjevati, da se je duh naboženstva med našim narodom zelo povzdignil ter da nas ta okolnost navdaja z utemeljenimi nadami, da bo započeto delo, dogovorjeno na tem shodu, vspevalo, ker je bo spremljal blagoslov božji.

Gorje samemu, ker ako pade, nima nikogar, da bi ga vzdignil, pravi sveto pismo. To čutijo tudi katoličani, ki osamljeni po svojih določenih jim mestih vrše težavne svoje dolžnosti. Čestokrat pridejo k temu še krivični napadi in treba je takim, da so celi možje, da ne obnemorejo. Takim treba, da se kedaj snidejo, da okusijo oni solatium humanitatis, ki je od časa do časa slabotnemu človeku neobhodno potreben. In tega je udeležencem katoliški shod nudil v obilici. Te neštete množice, to velikansko navdušenje, ta vesoljni zanos, vse to je elementarno vplivalo na vsakega zborovalca. Navzočnost naših cerkvenih poglavarjev na katoliškem shodu daje zborovalcem zagotovilo, da so pri svojem javnem delovanju na pravem poti.

To prepričanje bo zelo pospeševalo naše delovanje, ker se s tem točno izpolnjujejo navodila papeža Leona XIII., katere je ob raznih prilikah povdarjal, rekoč, da naj katoličani vsikdar delujejo v soglasji s svojimi škofi.

Ta jedinstvo, ta solidarnost daje najboljših zagotovil za uspešno prihodnje delovanje.

Izredno važnost drugemu slovenskemu katoliškemu shodu daje tudi okolnost, da je bilo na shodu navzočih izredno veliko izvenkranjskih Slovencev. S tem se je posebno slovesno označila jedinstvo vseh katoliških Slovencev, bivajočih po vseh slovenskih krogovih. Vedenje naših nasprotnikov povodom katoliškega shoda po listih in po cestah, vzlasti ob bakljadi, je izvenkranjskim Slo-

vencem, navzočim pri shodu, odprlo oči in marsikaj o naših razmerah pojasnilo.

Windthorst je imenoval katoliške shode velike vojaške vaje za katoličane. Te velike vaje, reči moramo s hvaležnostjo, so se izredno ugodno izvršile na drugem slovenskem katoliškem shodu. Vojna je urejena, disciplinirana, polna najboljšega duha in svetega navdušenja. Torej pogumno, krepko in vstrajno na delo!

Poročilo iz odsekov.

Šolski odsek.

a) O ljudskih šolah poroča prefekt dr. J. Gruden.

Seja šolskega odseka se je pričela ob 10. uri v „Katoliškem Domu.“ Prostorna dvorana je bila popolnoma natlačena. Namesto predsednika kanonika g. Lamb. Einspielerja je otvoril zborovanje prvi podpredsednik kanonik g. dr. A. Karlin. Drugim podpredsednikom je bil imenovan c. kr. učitelj g. Ivan Vogelnik, zapisnikar jema g. župnik Treiber in učiteljica gđ. Holzinger pl. Weidich.

Predsednik da besedo poročevalcu g. dr. J. Grudnu, ki obširno utemeljuje in razlaga predložene resolucije.

Vsebina njegove razprave je bila naslednja. Nasprotniki meni in vam odrekajo kompetenco razsojevati šolske razmere in zmožnost jih razumevati. Temu nasproti moramo izjaviti: Ako ljudstvo vzdržuje šole s svojimi žulji, ima gotovo tudi pravico določiti, kako naj bodo vravnane in kakšen bodi njihov vzgojni smoter. Svoje zmožnosti gledé šolstva tu ne bodem zagovarjal, pripomnil bi le, da sem kompetenten v tem vprašanju že kot zastopnik sv. cerkve, ki ima tudi svoje pravice do krščanske vzgoje naše mladine. Mi mi se pri razmotrivanju šolskega vprašanja ne bomo spuščali v notranje šolske zadeve, temveč hočemo gledé šolstva določiti le to, kar nam narekuje zdrava pamet in versko prepričanje. Za nas katoličane je najvažnejša prva resolucija o verski šoli. To se večinoma krivo tolmači. Verski

šoli nikakor ni vtisnjen znak nazadnjaštva in narodnosti, to nam jasno dokazujejo francoske krščanske šole. — Dokler se nam naše zahteve ne izpolnijo, smo navezani na samopomoč. Zato so posebno priporočljive zasebne katoliške, zlasti redovne šole in šole družbe sv. Cirila in Metoda. Poslednja družba deluje za narodno in versko vzgojo mladine. Liberalno in socialistično strujo med učiteljstvom moramo obsojati, z veseljem pa pozdravljati krščansko učiteljsko organizacijo. Razmere na Koroškem in Štajerskem so še vedno take, da morajo izzvati naš protest, zato jih mora obsojati tudi drugi slovenski katoliški shod. Občinstvo je zlasti poročilo o novo osnovani „Slomškovi zvezi“ z burnim odobravanjem sprejelo na znanje. Po dokončanem poročilu otvori predsednik debato. Besedo poprime g. katehet Ivan Smrekar in predlaga, naj bi se pri resolucijah tudi oziralo na društvo za zgradbo zavetišča in vzgojevališča v Ljubljani. Obširno popisuje korist tega društva. Predlog, katerega podpira tudi monsignor prof. Tomo Zupan, se sprejme. G. dr. Pavlica razjašnjuje nekatere predsodke proti verski šoli in povdarja, da smo tudi mi za svobodno šolo zlasti napram birokraciji in nočemo kršiti avtonomije šolstva. Spodbuja, naj bi bili vsi katoličani prijatelji šolstva in šolskega napredka. G. župnik Treiber predlaga, naj bi se odstavek pri točki, ki zadeva družbo sv. Cirila in Metoda, spopolnil v tem smislu, da se katoliški Slovenci pozivljajo, naj kar najbolj mogoče to zlasti za Koroško prekoristno družbo podpirajo. Učitelj g. Julij Slapšak meni, naj bi se redovne šole ne hvalile preveč, ker s tem pade senca na druge javne šole, ki tudi dobro delujejo. G. monsignor prof. T. Zupan odločno zagovarja resolucijo, češ, da je v njej govor samo o zasebnih šolah in se torej druge šole s tem ne kritikujejo. Ko temu pritrdi še poročevalec dr. Gruden, se resolucija o redovnih šolah pusti neizpremenjena. K zadnji točki resolucij se oglasi zopet župnik Treiber in pojasnjuje neznosne šolske razmere na Koroškem.

LISTEK.

Na božjo pot in razstavo.

IX.

Pariz, 19. avg.

Kaj je Pariz?

Zaprašena in utrujena stopiva na kolo-dvor Orleans. Hitro greva z načrtom v roci po mestu, da dojdeva prej ko mogoče do stanovanja. Z nekakim strahom sva hodila po teh širokih ulicah, po teh živahnih cestah in ob teh visokih hišah. Kar je »ring« na Dunaju, to je v Parizu boulevards, 20—30 m široke ceste, 200—600 m dolge, ob njih so 5—8 nadstropij visoke hiše. Bulvardi imajo ob straneh široke trotoarje, zasajene z drevesi in nastavljene z malimi hišicami za pisarne tramvajev, za nabite časnike in reklame, za pivnice itd. Po sredi ceste, ki je potlakana z borovim lesom, so izpeljani železni tiri za tramvaje, ki so električni ali jih goni par ali pa vlečejo konji — žrebci. Poleg teh vozijo omnibusi, izvoščki, automobili, kolesarji in drugi športni vozovi. To je nečuvno vrvenje in drevenje ljudij, ako se ustopimo na trotoar, koder se česte križajo. Po 5—10 vozov ti naenkrat zdrkne mimo. Zdj priropoče tramvaj, zdaj

švigne mimo avtomobil, zdaj se pridreva omnibusi, zdaj prileti elegantna kočija, zdaj spet smukne biciklist skozi gnječo, zdaj spet privozi težko obložen voz s 3—5 konji zaporedoma uprežen. Vajen moraš biti, da te ne povozijo. 25—30.000 ljudij se prevozi vsak dan po teh križališčih, koliko pa jih je šele, ki peš stopicajo po trotoarju. Tu ti vpije na ušesa prodajalec časnikov, tam se dere voznik nad konji, zdaj ropočejo vozovi, zdaj zacvrči avtomobil, zdaj zapiska izvošček, zdaj spet hripavo kriči prodajalka sadja s samokolnico.

In vender se je prijetno voziti visoko gori na krovu tramvaja ali omnibusa in gledati po ulicah in ljudeh. Najrazličnejše ljudi imaš okrog sebe že na vozu. Tu ti sedi elegantna dama, dišeča po parfumu, zraven nje delavec z dolgo srajco, zavijajoč svojo cigareto, tu sedi eleganten gospod s cilindrom, tam tujec z opernim kukalom, tu spet debela meščanka z belo čepico na glavi, zraven nje postrežnica s pleteno košaro v roci — — Čez 15.000 izvoščkov vozi po pariških ulicah in če izhaja v Parizu 1500 časnikov (med temi 60 dnevnikov), mislimo si lahko, koliko mora biti prodajalec časnikov, ki od jutra do večera letajo po trotoarju, ponujajoč vsakovrstne liste — —

Ob ulicah pa se vrste hiše za hišo: tu grandiozna palača, tam bleščeča prodajalnica, tu vabljiva restavracija, tam veličastna cerkev. Kar se ti pokaže spomenik imenitnega moža, pa spet naokrog lepi nasadi — kamor oko pogleda, kar pogled doseže, povsodi bogastvo, lepota, živahnost, nasprotje! — — Ob trotoarju pod razpetimi zavesami pa sede ljudje, pijejo in jedo, bero in gledajo, se menijo in smejejo. — — In vseh ljudij v Parizu je do 3 milijonov, torej petkrat toliko, kolikor jih šteje cela naša kranjska dežela.

A to življenje na ulicah ne traja par ur, ampak od ranega jutra do polnoči. Čim bolj se mrači, tem živahnjejše je. A kakor je v Parizu mnogo lahkoživcev, tako je dosti tudi dobrih ljudij. Kakor so obiskana gledišča, tako tudi cerkve niso prazne in kakor je v Parizu doma največja demoralizacija, tako tudi obéudovana nedolžnost. Kakor vlada v Parizu največja darežljivost (80 milijonov frankov miloščine se da v Parizu na leto), tako vlada tudi največja revščina. Na tisoče jih je, ki nimajo svojega stanovanja. V podzemeljskih kletih sede drug poleg drugega ob dolgih mizah in dremljejo. Tužen počitek za pet centimov!

Pa pogledjmo po mestu! Po mostu stopimo čez reko Seino, ki teče sredi mesta,

na večji otok Cité. Pred nami stoji mogočna stavba v gotičnem slogu, katedrala Notre-Dame. Veličastna cerkev ima pet ladij s kapelami, katerih je na vsaki strani po deset in okrog velikega oltarja še petnajst. — Stebri, ki nosijo strop, imajo po 3 m premera, štirje vogelni stebri pa imajo združenih 24 stebričev, okrog katerih je 24 korakov. Fasada je impoz., dovršena. Nad portali so kipi franc. kraljev (28), nad temi veličanska rozeta (13 m v premeru). Poleg konstruktivnih stolpov ob fasadi je tudi še pozneje prizidani stolpič nad streho (Dachreiter). Le nekoliko preveč v tleh se dozdeva cela stavba, ker je bil vsled vzdignjenih ulic svet naokrog precej zasut. Zakladnica v kapiteljski zakristiji hrani relikvije treh pariških nadškofov, ki so umrli silovite smrti, kakor koretlje, talarje, kroglo, s katero je bil škof Alfie usmrčen itd., nadalje dragocene monštrance in ciborije, mašna oblačila, žebelj Kristusovega križa, posebno znamenit zlati križ cesarja Emauela Comuenuza iz 12 stol. — —

Otožne misli vzbujata ta divna stavba. V tej cerkvi namreč so pred sto leti slovesno odstavili Boga in postavili na veliki oltar boginjo Venero.

Pariz ima 70 fara in toliko cerkva, ima 110 redov, 1200 posvetnih duhovnikov, ki

Učitelj g. Vogel nik predlaga, naj bi se k besedam „vsem redovnikom in redovnicam, ki delujejo za krščansko vzgojo slovenske mladine“, pristavilo: „pa tudi vsem učiteljem in učiteljicam, ki se trudijo za isti namen.“ Predlog, katerega podpira tudi g. dr. Pavlica, obvelja. Vse resolucije so bile z omenjenimi izpremembami vred soglasno vsprejete. — Predsednik kanonik Karlin zahvali zborovalce za njih sodelovanje in ob 12. uri prekine zborovanje.

b) Poročilo o srednjih šolah.

Predsedstvo prevzame c. kr. učitelj Vogel nik in dá besedo poročevalcu kanoniku dr. Karlinu.

Poročevalec kanonik dr. Karlin najprej povdarja, da resolucije, katere priporoča II. katoliški shod glede na srednje šole, niso bistveno različne od onih, katere so se sprejele na prvem. To je znamenje, da se doslej še niso izvršile, znamenje polževega pota, po katerem lezemo katoličani v Avstriji ozir srednjih šol. Da pa ne pridemo naprej, je vzrok ta, da se vedno gibljemo v nekih nedoslednostih. Državni zakon povdarja versko-nravno vzgojo. Ali če se prigodi, da profesor v svoji stroki semtertja napravi passus extra viam, ki se kratkomalo ne skladajo z verskim naziranjem katoličanov in ga stariši ovadijo šolskemu oblastvu, izgovarjal se bode dotičnik s § 17 drž. osn. zakona: Die Wissenschaft und ihre Lehre ist frei. Pogosto res ni, da bi se zamerilo temu ali pa onemu učitelju, da se — recimo nehoté — zadirajo ob versko naziranje svojih učencev. On pač pripoveduje to, kar se je učil — ali boljše rečeno, kar so mu na vseučilišču vtrobili, kar pa je verskega kdaj živel v njegovi glavi in srcu, je utonilo v valovih velikomestnega življenja. Kaj nam hasne torej, če organizacijski načrt še tako lepo govori, da se pričakuje zlasti od mladih učiteljev, »da se dvignejo do popolne zavesti svojega zvanja kot versko-nravni vzgojevalci mladine, da zagotove pouku vzgojno moč ne le glede na um ampak tudi na voljo, krepot in značaj.« Dejanske razmere prav pogosto temu pravilu neusmiljeno v obraz bijejo. Posamnih slučajev ne gre naštevati, ker katoliški shod ne prevzema vloge ovaduštva. Kaj pomaga, če organizacijski načrt na drugem mestu povdarja: »Če naj spada pouk k celoti vzgoje, se morajo obračati vsi učni predmeti na verske in npravne ideje kot skupno svoje središče.« Dalje: »Učenec mora biti toliko boljši in pobožnejši, kolikor več se uči.« To se tako lepo glasi na papirju, da bi lepše noben katehet ne mogel napisati. A premislino le površno dejanske razmere. Izjave abiturientov, visokošolcev po prvem letu akademičnih študij so tako žalostne, da bi jih najraje popolnoma prezrl. Ali naj bi se našli taki obžalovanja vredni zgledi samo med posumniki, razlagali bi si laglje ta mladostni verski nihilizem. Toda najgorje je to, da se v posamnih letnikih najde prevesna večina, ki po dokončanih gimnazijskih štu

hodi vedno v soutani po ulicah, pod vratom imajo kolar z dvema črno ali višnjevo obrobljenima širokima trakovima in abé-klobuke na glavi. Ni lahko, pastirovati v Parizu. 25% ljudij živi v divjih zakonih, četrtnina novorojencev ni krščena, tretjina otrok ne gre k l. sv. obhajilu. Duhovniki poučujejo otroke v cerkvi ali v župnišču kršč. nauka. Težavno stališče ima nadškof pariški. V 23 letih so trije pariški škofje umrli silovite smrti: Affre-ja so l. 1848. ustrelili na barikadah, Libour-ja so 1857 umorili v cerkvi in Darboy-ja so ustrelili 1871 komunardi.

V obližju katedralke ob justični palači je krasna gotična cerkva Saint Chapelle, biser stavbarstva. Nad kripto je kapela z vitkimi stebriči in 15 slikanimi okni iz l. 1248, ki predstavljajo podobe iz stare in nove zaveze, pod okni pa so reliefi iz življenja mučencev. Kapela je bila sezidana iz namena, da hrani relikvije (trnjevo krono in kos križa Kristusovega) ki jih je kralj Ludovik Sveti prinesel iz sv. dežele.

Za cerkvijo Notre Dame je tudi hiša, koder izpostavljajo take, ki so se sami usmrtili ali utopili in ne vedo za njihova imena. Grozen je pogled na te mrtvece, še groznejši na množestvilne fotografije, ki predstavljajo take nesrečnike. (Dalje priha.)

dijah vrže od sebe kot neko neprijetno spono vse verske vaje in vsako pokorščino cerkveni oblasti. Ne hom trdil, da se mladina kvari le v šoli, mnogo se pridi zunaj nje po slabih spisih, družbah, po stanovanjih. Tudi proti temu zlu se obračajo naše resolucije. A vendar moramo odločno na katoliškem shodu poudarjati, da srednja šola ne uči le, ampak tudi vzgaja in sicer naj v prvi vrsti s poukom vzgaja. Katoliški stariši morajo imeti neko veljavno zagotovilo, neko postavno garancijo za versko-nravno vzgojo svojih otrok. Na to meri prva resolucija. Pri tem odstavku je odsek izrazil le zahtevo katoliških starišev, katerih prva skrb mora biti, da se njih otroci v srednjih šolah ne odtujé verskemu mišljenju in življenju, katerega so se doma navzeli. Tudi resolucija ne predpisuje šolski oblasti kaknega posebnega načina, po katerem bi se ta zahteva dosegla, vse to prepuščamo poklicanim faktorjem, ki bodo znali ob dani priliki najti primernih potov, da se ta resolucija tudi resnično izvrši. Le to naj še pristavim, da se naša zahteva čudovito vjema z izjavo avstrijskih škofov, katero so oddali 12. sušca 1890 šolskemu odseku gosposke zbornice. Tiče se sicer ljudske šole, a ima veljavo tudi za srednje šole. Je-li kaj razlike glede vzgoje med srednjo in ljudsko šolo? Je-li prvošolec in tretje- in petošolec že vzgojen? Glede vzgoje se moramo torej povsodi držati istih nazorov. In kaj zahtevajo škofje? Četrta točka se glasi: »Vse pouk, vsi učni načrti, vsa učna sredstva naj se uravnajo tako, da se na njih ne bodo kar nič izpodtikali katoliški otroci, ampak da bode vse v enotnem razmerju s katoliškim značajem šole.« Tako smo spravili našo zahtevo glede srednjih šol v soglasje z zahtevo, katero stavljajo avstrijski škofje glede vzgoje v ljudski šoli, in s tem smo kot katoličani pravo zadeli.

V nedogledni bodočnosti utegnemo kdaj dočakati, da nam državna šolska oblast vsaj deloma ustreže. Ali med tem treba delati in zaupati na požrtvovalnost našega naroda. Ljubljanski vladika je sprožil misel katoliških zavodov, katero treba z vsemi silami podpirati, kajti upati je, da si s tem vzgojimo lep broj posvetne inteligence, katera bo versko-nravno vzgojena stala v javnem življenju neustrašeno na braniku za naše narodne svetinje. Prav tako delajo tudi izza dalje časa katoliki drugih dežel v Avstriji. Povsodi so si že zasnovali srednje šole s pravico javnosti, na katerih poučujejo duhovniki ali redovniki. Le v slovenskih deželah še nimamo takih šol. Zato treba napravo katoliških zavodov z vsilo podpirati. Resolucija sicer izraža željo, naj bi verniki ljubljanske škofije podpirali z vsemi silami škofove zavode, a s tem se ni hotelo izključiti Slovencev v drugih pokrajinah, marveč kranjski Slovenci pridejo najprej v poštev zato, ker se bodo zidali zavodi v sredini slovenskih dežel in bode v prvi vrsti imela ljubljanska škofija od njih korist, dasi se bodo sprejemali gojenci tudi od drugih slovenskih pokrajin. Priporoča pa se sploh vsem vernikom, naj podpirajo deška semenišča, da se ustanove, kjer jih še ni, da se razširijo, kjer je število gojencev še premajhno. S tem delujemo prav v smislu cerkve, ki že v tridentskem zboru naroča, naj škofje ustanavljajo deška semenišča. Z ustanovitvijo škofovih zavodov se bo omogočila marsikakemu nadopolnemu revnemu mladeniču, da se bode izšolal in dospel do višje omike. In kako mali naš narod inteligence potrebuje! Pa tudi od profesorjev se pričakuje, da bodo po dovršenih teologičnih in filozofičnih študijah ob dani priliki znali pokazati nasproti novodobni psevdovédi, kako lepo soglašate vera in vednost. In ta moment bode za razvoj apologetike v Slovenceh velevažnega pomena.

Tretja resolucija se bavi z duhovnimi vajami in Marijinimi družbami ali kongregacijami za dijake. Poročevalec ocenja velikanski pomen njihov za razvoj verskega mišljenja in življenja in naznanja, kako se sklada v tem pogledu državna šolska oblast z željo katoličanov.

Naposled se povdarja v resoluciji tudi potreba, da šolske oblasti in vsak mladino-ljub gledajo, kaj in kako se godi dijakom po stanovanjih. Lansko leto se je sestavila komisija, obstoječa iz mestnega fizika in dveh članov učiteljskega osebja, ki je pregledovala dijaška stanovanja. V zdravstve-

nem in moralnem oziru se da na tak način mnogo koristnega doseči za dijake. Le želeli je, da bi dotična zapoved ne ostala le na papirju, ampak da bi učiteljstvo strogo postopalo, ko zapazi kaj nedostatnega. To pa je naloga tudi vsem mladino-ljubom, zakaj kar se doseže dobrega ali odvrne zlega pri mladini, bode obrodilo prej ali slej stoternega sadu. Poročevalec predlaga, naj se prične o predloženih resolucijah podrobni razgovor.

V splošnem razgovoru o resolucijah se prijavi k besedi č. g. I. Zorè, ki na besede poročevalčeve opomni, da ni opaziti nedoslednosti le med organizacijskim načrtom in slabimi uspehi na srednjih šolah, ampak tudi mej posameznimi členi šolskega zakona, ter pojasnjuje svojo izjavo z nekaterimi zgledi.

Nadalje stavi g. stud. phil. Jarc predlog, naj se sprejme mej resolucije tudi še ta-le:

Ker sta narodna in verska vzgoja v tesni zvezi, ponavlja drugi slovenski katol. shod mnogokratno zahtevo, da dobimo slovenske gimnazije po vsem slovenskem ozemlju.

Poročevalec ni za to, da bi se sprejel predlog, ker so naši poslanci že davno sprejeli obljubo od ministra Thuna, da se ima skoro ugoditi njih želji v tej zadevi. Ali stvar ima neko drugo zapreko. Naši šolniki niti sami niso edini v tem, bi li bilo umestno posloveniti vse predmete višje gimnazije ali samo nekatere. Dokler torej mi ne bomo edini v tem, kaj hočemo, ni upanja, da bi mogli kaj doseči. Nadalje se nam vedno očita: knjig nimate. Poskrbimo torej najprej, da se spišejo knjige, potem bodo vse uredili naši poslanci. Sedaj pa bi se reklo streljati v zrak, ako bi kdo zahteval od vlade to, za kar od naše strani ni pogojev.

Predlog pa se sprejme in uvrsti mej resolucije na drugo mesto.

Vse druge resolucije se sprejmo brez izpremembe v drugem in tretjem branju.

c) O resolucijah glede visokih šol poroča prof. dr. Lesar nekako tako le:

Na prvem slovenskem katoliškem shodu se je sprejela dobro utemeljena resolucija, naj Slovenci podpirajo društvo za ustanovitev svobodnega katoliškega vseučilišča v Solnemgradu. Tako resolucijo je pripravil javni odbor za sedanjí shod izpustil samo zato, ker so se v zadnjih letih vsi sloj slovenskega naroda po vseh slovenskih pokrajinah iznova začeli krepko gibati za vseučilišče v Ljubljani. Povod temu gibanju je zlasti dal deželni zbor kranjski, ki je leta 1898 v seji dne 28. februarja naredil znane važne sklepe zastran ustanovitve vseučilišča v Ljubljani. Tako je dal deželni zbor vsem slojem slovenskega naroda pogum, da so se iznova začeli krepko gibati za ta svoj pol stoletja živi kulturni ideal. Poseben odbor korporacij: društva »Pravnik«, »Slovenske Matice« in profesorjev ljubljanskega bogoslovnega zavoda je sestavil obsirno spomenico ter jo po deputaciji izročil dne 14. oktobra 1898 gospodoma ministerskemu predsedniku in naučnemu ministru in dne 15. oktobra obema zbornicama državnega zbora.

Ker se gre za ustanovitev državnega vseučilišča, se je pripravljavnemu odboru zdelo potrebno, v resolucijo ustaviti pogoj, da mora nameravano slovensko vseučilišče ustrezati tudi v verskem obziru zahtevam slovenskega naroda. Resolucija, katero Vam priporoča pripravljavni odbor, vse to izraža.

Prvi slovenski katoliški shod je priporočal, naj se ustanovi za slovenske visokošolce na Dunaju in v Gradcu posebni katoliški dijaški društvi. Ta želja prvega slovenskega katoliškega shoda se je malo da ne do cela izpolnila. Že šest let imajo naši dunajski vseučiliščniki katoliško dijaško društvo »Danico«, ki sije od leta do leta svetleje. Sedaj je združenih v »Danici« 23 vrlih slovenskih mladeničev. Prihodnje leto se ji pridruži, kakor se čuje, lepo število novih slovenskih dunajskih akademikov.

Svetlobo svojo kaže »Danica« po posebnem listu, ki nosi značilno ime »Zora«. Kakor se blišči »Danica« od leta do leta močnejše, tako je tudi njena »Zora« krasnejša od leta do leta. »Zora« kaže, da je v »Danici« združenih mnogo lepih, delavnih, vztrajnih in značajnih moči. Zato naj vsi

slovenski katoliški izobraženci »Danico« njeno glasilo »Zoro« po moči podpirajo.

V Gradcu slovenski katoliški akademiki sicer še nimajo lastnega društva, pač pa nameravajo v slovenskem krščansko-socijalnem društvu »Napreje« zasnovati si poseben klub, ki jim bo za sedaj nadomeščal društvo. Naj se jim namera vrlo izponese!

Priporočana resolucija je sama po sebi umljiva. Želeli je le, da bi ogrela vse in odprla roke častitih zborovalcev.

V splošnem razgovoru o resolucijah se ne oglasi nihče k besedi. V posebnem razgovoru se k točki drugi oglasi za besedo stud. phil. Jarc, ki predlaga, naj se drugi del, ki priporoča, naj se osnuje dunajski »Danici« podobno društvo tudi za slovenske visokošolce v Gradcu — popolnoma izpusti. Povdarja namreč, da je več krščansko-miselnih dijakov na vseučilišču v Gradcu, ki delujejo v krščanskem smislu pri slovenskih delavcih, ki so si ustanovili posebno društvo »Napreje«. Za ustanovitev novega akademičnega društva po zgledu dunajske »Danice« pa smatrajo, da zdaj ni primeren čas.

Stud. iur. Lavrenčič pledira za tako društvo, kajti s tem bi tudi dunajski kršč. misleči dijaki dobili novega poguma in vseučiliščniki itak potrebujejo zase nekega ognjišča, pri katerem se ogrevajo za vse dobro in pravo. Ako so doslej delali graški akademiki v prilog delavcem, to nikakor ne izključuje, da se ne bi ustanovilo novo akademično društvo.

Po razgovoru, katerega se je udeležilo še več navzočnikov, umakne stud. phil. Jarc svoj predlog.

Prof. dr. Svetina pa stavi predlog, naj se 2. točka resolucij za visoke šole glasi tako-le:

Drugi slov. kat. shod jemlje z zadovoljstvom na znanje, da se je ustanovilo na Dunaju slovensko kat. dijaško društvo »Danica«; istotako z veseljem pozdravlja dosežanje delovanje graških akademikov v prospeh krščanskega napredka in priporoča, naj se osnuje dunajski »Danici« podobno društvo tudi za slovenske visokošolce v Gradcu.

Predlog se sprejme.

Zadnja resolucija se sprejme brez ugovora in izpremembe. Pač pa povdarja ob tej priliki č. g. Dermastia, da se dogodi neredko, da uredništva liberalnih listov kar usiljujejo dijakom svoje časnike. Uredništva naših katoliških listov pa dijakom in dijaškim društvom ne marajo pošiljati svojih časnikov. To mora nehati. Radovoljno podpirajmo v tem pogledu mlade ljudi in ne odtegujmo jim svoje naklonjenosti, ako hrepene mladeniči učiti se iz naših spisov. (Odobranje.)

Za poročevalca šolskega odseka na sklepajočem zborovanju se soglasno izvoli g. c. kr. učitelj Vogel nik. Namestnik pa mu bodi č. g. dr. Gruden.

Predsednik k sklepu zahvali vse udeležence, zlasti gđ. učiteljice, ki so se v tolikem številu in tako marljivo udeleževale naših razprav, in ob 1/4. uri popoldne zaključi zborovanje šolskega odseka.

Tiskovni odsek.

Predsednik odseka gospod dr. Anton Gregorčič otvarja zborovanje ter pozdravi udeležence, katerih se je ob določeni uri nabrala polna dvorana rokodelskega doma. Preide se takoj na dnevni red. Namesto obolega gospoda dr. Fr. Lampè-ta poroča o prvem razdelku resolucij:

a) »Znanost« g. dr. Mihael Opeka: Nepripravljen podam samo nekaj misli, da ta važna točka sploh pride v pre-tres.

Nobenega očitjanja ne slišimo tako pogosto od nasprotnikov katoliškega mišljenja, kakor to: Katoličanstvo je nasprotno vedi, znanstvenemu napredku, duševni svetlobi. In vendar je ravno narobe: vsi tisti, ki se odtujejo krščanstvu, odtujejo se v isti meri pravi, zdravi vedi, in naj se še stokrat in tisočkrat bahajo, da so prosvetlenci, znanstveniki, učenjaki. To je v naravi stvari same: kajti prava veda teži na vseh poljih po resnici, a v krščanskem razodetju je sredotočje in vrhunec vse resnice. Kdor torej zavrže resnico razodetja božjega, mora tudi v znanosti tavati v zmotah; in da se tako godi, o tem pričajo vse stroke takozvane »moderne vede«.

I. Za pravo, pristno znanost se moramo torej zavzeti Slovenci. Prvi slovenski katoliški shod je to teženje vzbudil med nami, ta drugi naj je poživl, okrepi, razširi. Marsikaj se je storilo od prvega katoliškega shoda, tako da je opravljena prva točka resolucije drugega katoliškega shoda o znanosti.

Teh mož po imenu tu naštevati ne gre; a omenim naj nekaterih del, oziroma glasil, po katerih se je znanstvo širilo med Slovence. »Rimski Katolik« in njegov naslednik »Katol. Obzorik«, »Voditelj«, »Zgodovinski zbornik« bili so izključno posvečeni našemu vednostnemu stremljenju. Gojili so pred vsem modroslovje, bogoslovje in zgodovino — gotovo tri najpotrebnejše, ker najpraktičnejše vede. A tudi marsikaj drugega je zagledalo med nami dnevnemu luč, kar je povzdignilo naš ugled na polji znanosti. Dr. Lampetovo »Cvetje s polja modroslovskega«, »Zgodovine kranjskih fará« v »Škof. listu« in posamezno, Štrekljeve zbirke »Narodnih pesmi« (izdala »Slov. Matica«) itd., vse to priča, da popolnoma spali nismo glede znanostnih strok te ali one vrste.

II. Vendar storilo se je premalo — to lahko trdimo. V Slovencih je več moči, ki bi se mogle čvrsto razviti v znanstveno delovanje, nego jih kažejo dosednji uspehi. Vzrok da se niso razvile, je morda ponajveč v tem, da je naše znanstveno delovanje premalo organizirano, da je preveč brez načrta. Združenja treba, skupnosti treba, središča treba, iz katerega bi dobivali posamezniki inicijative, veselje, pa tudi pomoč za delo. Zato II. slov. katol. shod v iste resolucije točki 2.: »poudarja nujno potrebo, da se znanstveno delovanje slov. učenih mož v prid katoliški resnici in narodu čim prej organizuje«. V organizaciji je moč, to vidimo na vseh poljih. Moč organizacije v znanstvu bi bila pred vsem v tem, da bi se med združenci po zmogljivosti razdeljevale vloge, da bi le-ti pri svojih delih podpirali drug drugega z nasveti, knjigami, itd. — in pa v tem, da bi se znanstvena dela lažje izdajala in širila vsaj med razumniki. Torej združenja je potreba, nekakega zbirališča vseh znanstvenikov. Tako zbirališče se je bilo ustanovilo v »Leonovi družbi«. Toda »Leonova družba« je bila mrtvorjeno dete. Iz kakšnih vzrokov, meni ni znano. A gotovo je, da je v »Leonovi družbi« zarisan dober načrt, po katerem bi se s pridom delalo v prosep našemu znanstvu. Ta načrt treba realizirati. Zato zahteva II. slov. katol. shod glede znanstva, naj se 3. »oživi« Leon. družba, ki naj dobi za svoje delo čim največ razumnikov.

»Leonova družba« se vzbudi in se ozri najprvo po onih vedah, ki so nam pred vsem potrebne — ter jih pospešuj. Med te vede spadajo po mojem mnenju filozofija, apologetika in zgodovina. Teh treh je slov. izobraženec pred vsem potreba: filozofije za boj proti ničmiselnosti našega časa, apologetika proti verski anarhiji, ki besni tudi med nami — zgodovine proti nezgodovinskemu lažem raznih naših neslancev.

Preide se v podrobno razpravo. Pri 3. točki opozarja gospod Rozman na češko društvo »Vlast«. — Filozof gosp. E. Jarc predlaga dostavek k tej točki: »in naj izdaja ali vsaj podpira njihove znanstvene publikacije«. — Gosp. dr. Opeka podpira ta predlog, g. kapelan Gomilšak opozarja na češka in poljska znanstvena društva.

Pri 4. točki predlaga g. Jarc dostavek: »Katol. Obzorik«, ki naj se ozira na vse stroke znanosti in ga utemeljuje. Podpira ga g. med. Šinkovec zlasti z ozirom na medicinske razprave. — G. dekan Koblar govori o razmerju med »Voditeljem« in »Obzorikom«, in kaže, kakšno naj bi bilo njuno delovanje. — G. Jarc pojasnjuje še enkrat svoj dostavek.

Urednik »Katoliških listov« v Pragi g. Žundalek pozdravi zborovalce ter poroča nekoliko o zadnjem zanimivem zborovanju društva »Vlast« v Pragi. Pozdravlja točko v resoluciji, da naj se napravljajo znanstveni shodi. K takim shodom naj se vedno vabijo tudi gostje — učenjaki drugih dežel, da se seznanjajo med sabo. Listi naj se zamenjavajo in napravi se nekaka zveza med našimi društvi. (Živahno odobravanje.)

G. Finžgar opozarja na korist in po-

trebo prijateljskih sestankov, ki se priporočajo zlasti za razumnike na deželi.

G. dr. Debevec predlaga dostavek k resoluciji: »pričenši z l. 1901«.

Gospod Koblar želi, naj se s shodi prične takoj.

Poročevalec dr. Opeka se strinja z dostavki ter pravi, da mora smér »Obzoriku« ostati apologetično-polemična, ker je potrebna. — Na to se resolucije z dostavki sprejmejo. (Dalje sledi.)

Resolucije II. slov. kat. shoda.

I. Resolucije odseka za krščansko življenje.

Predsednik: Gen. vikar J. Flis.

Slovensko ljudstvo, zbrano ob koncu XIX. stoletja na II. slov. kat. shodu.

I. a) se klanja Kristusu, nesmrtnemu kralju vseh vekov, in se posvečuje v XX. stoletju Njegovemu presv. Srcu;

b) izreka neomejeno zvestobo, vdanost in pokorščino Kristusovemu namestniku na zemlji, vrhovnemu poglavarju katoliške cerkve, sv. očetu Leonu XIII.; zaupanje, vdanost in verno pokorščino svojim škofom, ki po njih vlada sv. Duh cerkev božjo ne samo v verskih stvareh, marveč v vseh onih zadevah, ki so zvezi bodisi v javnem, bodisi v zasebnem življenju s sv. vero; spoštovanje duhovnikom, ki kljub človeškim slabostim nikdar ne izgube skrivnostne oblasti mašniškega posvečenja;

c) obsoja sovražne napade nekaterih slovenskih sinov zoper Kristusa in njegovo cerkev, zoper papeža in škofa, zoper duhovnike, redovnike in druge katoliške može.

II. Drugi slov. kat. shod se hvaležno spominja, koliko lepih sadov je rodil I. slov. kat. shod za krščansko življenje med Slovenci, kako se je okrepila katoliška zavest in edinost, ustanovile se po tolikih krajih Marijine družbe, namnožili se misijoni, razširilo in poživilo se čiščenje sv. R. T.; povdarja iznova osnovne resolucije, sklenjene tedaj (tretji red, stanovske družbe, rokodelska društva, Vincencijeve družbe), priporoča pa še posebej proti mnogim sovražnikom, ki zasekavajo slovenskemu narodu globoke rane, naslednje pripomočke:

a) pospešuje se naj vsestransko krščanska domača vzgoja;

b) snujejo naj se zlasti za mladeniče in može Marijine družbe;

c) osnujejo naj se po posameznih župnijah katoliška izobraževalna društva ter župne knjižnice;

d) ker pa ni mogoč krščanski prepoved brez božje pomoči, naj se širi še dalje vsebolj čiščenje presvetega Srca Jezusovega, čiščenje svetega Rošnjega Telesa, pa čiščenje Materne Božje; naj se množi prejetje svetih zakramentov, nasledujejo evangeljski sveti, gojiskupna molitev, širi umevanje liturgije, neguje v cerkvi liturgično in ljudsko petje. V doseg poslednjih dveh namenov priporoča skrb za povzdigo gmotnega in moralnega stanja organistov in cerkvenikov;

e) ker je pijančevanje eno poglavitnih ovir krščanskega življenja, naj se z vsemi silami deluje proti njemu povsod, zlasti v družbah treznosti;

f) v ljudstvu se naj goji smisel za pravno korist varčevanja ter se naj podpirajo društva, ustanovljena v ta namen. Bodi nam Slovencem posebna skrb za pravno krščansko življenje Slovencev na tujem.

Brzjavke II. slov. kat. shodu v Ljubljani.

Ajdovščina. Pevsko društvo v Šturiji radostno pozdravlja shod v zavesti, da Slovenci ž njegovim programom zmagajo.

Ajdovščina. II. slov. kat. shod v Ljubljani naj Bog blagoslovi, da duh katoličanstva Slovence prenovi. Za katoliška načela vojskujočim se možem in vsem udeležencem shoda: Slava, na zdar! — Fr. Kranjec, Fil. Poljšak, Janko Kvas, Dragotin Branina.

Ajdovščina. Duh božji razsvetli vse govornike na II. slov. kat. shodu in utrdi poslušalce v prepričanju, da je sv. cerkev

zidana na trdni skali, katere ne bodo zmaga peklenska vrata. — Bralno društvo v Žabljah.

Beljak. Slava veličastni slavnosti, ki bodi v proslavo slovenskega naroda. — Globočnik, Pseničnik.

Beljak. Bog blagoslovi delovanje II. slov. katol. Slava udeležencem. — Letus Kovač.

Berzenice. Bog blagoslovi rad na korist Slovence i Hrvata. — Stevanec.

Bled. Sicer častno zastopani po 28 zastopnikih želimo kat. shodu najboljši uspeh za častni in večni blagor našega naroda. — Gorjanci.

Bled. Vse za vero, dom, cesarja krepko povzdiguje glas, v geslu tem nam lepa zarja priti mora, srečen spas. — Kat. pol. društvo za radovljski okraj.

Bled. Bog živi mile slovenske vladike in vsa udana jim src. Kristus zmaguj, vladaj in zapoveduj v naši domovini. K temu pripomozi II. slov. katol. shod. — Za blejsko moško Marijino družbo Janez Čop, vodnik.

Bled. Ponosno pa zaupno se oziramo doli na Vas, najboljši naroda sinove, zbrane na II. slov. kat. shodu. Bog Vas živi, v Vašem taboru je Slovenija! — Katoliško izobraževalno društvo za mladeniče na Bledu.

Boh. Bistrica. Želim prav obilnega blagoslova božjega. — Za županstvo Srednja vas župan Janez Korošec, svetovalec Jakob Cesar, odbornik Matija Zarnik.

Boh. Bistrica. Katoliški program požiivi zasebno in javno življenje Slovencev. Pogumnim zborovalcem: Slava. — Preželj, župan, Mencinger, Rozman, Preželj, Kobal, svetovalci, Žnidar, Mencinger, Repinec, Rozman, Steudler, Piber, odborniki.

Borovlje. Zadržana po poslih združujeva se v duhu z zborovalci in kličeva krepki: Živio! Dal Bog, da bi drugi slov. katoliški shod po sijajnih uspehih nadkrilil prvega ter se zvršil v slavo, čast in prosep skupnega naroda slovenskega. — Za občino Svetna ves Slemic, župan, Štih, svetovalec.

Borovlje: Slava shodu, ki deluje po geslu: vse za vero, dom, cesarja! Bog živi udeležnike in blagoslovi njihovo delo! — Za posojilnico v Št. Janžu v Rožni dolini Martin Štih, načelnik.

Bovec: Bog blagoslovi Vaše delo, da bi srečen uspeh imelo! — Del. izobraževalno društvo.

Bovec: Pritrjujoči resolucijam katoliškega shoda pozdravljamo vse udeležence — Illovar, dekan, Pečenko, France, Zega.

Braslovče. Veselo se pesem slovenska glasi, ker temelj obstanka utrjuje se ji. — Pevsko društvo, Vinko Rojnik, Jan. Sternad, Frank, Sporn.

Brno. Vašemu zborovanju popoln uspeh. — Uredništvo »Hlasa«.

Burgeis. Žal zadržan, udeležiti se osebno drugega slovenskega katol. shoda, ga najsrčneje pozdravljam. Na podlagi pravega katoličanstva je mogoča sreča narodov. — Opat Treuinfels.

Buzet. Za krst častni i slobodu zlatnu vojevaše djedovi. Za krst častni i slobodu zlatnu nek vojevaju unuci i narod će biti spasen. Tem pozdravlja shod — občinsko glavarstvo.

Celje. Županstvo okolice celjske z navdušenjem pozdravlja drugi slovenski katoliški shod z iskreno željo, naj bi bil v korist vsemu katoličanstvu in skupnemu narodu slovenskemu ter prinesel zopet zaželjeni mir in edinost med slovenskimi sinovi. — Župan Glinšek.

Celje. Blagoslovljaj Bog delo pravih mož. — Del. podporno društvo.

Celje. Rekiški tabor pozdravlja tabor cele Slovenije. V tem taboru je cvet, zunaj osat; cvet duhti, osat bode. — Hranilnica in posojilnica.

Celje. Le krščanska pravica in bratska samopomoč reši Slovence propada. Bratje, mi stojimo trdno. — Kmet. društvo Rekica ob Savinji.

Celje. Sobojevnike za vero katoliško in narod slovenski pozdravljajo z bregov Savinje — celjski akademiki.

Celovec. Katoliški shod naj pripomore, da se Slovenci vseh pokrajin versko in narodno organizirajo v lep prosep na

duševnem in gospodarskem polju. — Slov. posojilnica v Celovcu.

Celovec. Bog daj uspeh! — Janez Brabenec od Sv. Tomaža pri Cilbregu na Koroškem.

Celovec. Po priprošnji naših blagovestnikov in pokroviteljev dodeli mili Bog katoliškemu shodu prav sijajen uspeh. — Podružnica sv. Cirila in Metoda za Celovec.

Celovec. Dal Bog drugemu slovenskemu katoliškemu shodu prav mnogo uspeha v vsestranski napredek in blagor milega nam naroda slovenskega. Živeli zborovalci! — Uredništvo »Mira«.

Celovec. Iskreno pozdravljamo drugi slovenski katoliški shod in vse zbrane rodoljube, želeč, da to delo obrodi mnogo dobrega sadu v prid cerkve in teptanega našega naroda. Na zdar! — Katoliško-politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem.

Celovec. Naj katoliški shod budi, širi in krepi verski in narodni duh v prosep in blagor cerkve in naroda ter donaša obilnega sadu. To želijo — prefekt Stres, župnika Mikuš in Česner, stolni kaplan Hribar in tajnik Kovač.

Cirkno. Verni Slovenci iz Novakov na Goriskem z veseljem pozdravljajo drugi slovenski katoliški shod in se povsem strinjajo z njegovimi sklepi. (Dalje prih.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 14. septembra.

Volitveni razpis. Tekom včerajšnjega dne so bili objavljeni volitveni razpisi za Koroško, Češko in Šlezijo. Na Koroškem se vrše glasom razpisa deželne vlade državnozbornske volitve za splošno skupino 5., za kmečko 10., za mesta in trge 12., za trgovinsko zbornico 14. in za veleposestvo 15. januarja 1901. — Na Češkem voli splošna skupina 3., kmečka 8., mestna 10., trgovinske zbornice 12. in veleposestniška skupina 15. januarja. — V Šleziji je določen za splošno skupino 3., za kmečke občine 9., za mesta in trgovinski zbornici 11. in za veleposestvo 14. januar. — Dosedaj so torej razpisane volitve v devetih kronovinah, preostaja jih tedaj še sedem.

Ljudsko štetje v letu 1901. Pred včeršnjim, kot smo omenili mej brzojavkami, je izšla naredba notranjega ministra glede ljudskega štetja in sicer na podlagi stanja dne 31. decembra letos o polnoči. V dotični naredbi se nahajajo obrazci, kakoršne morajo izpolniti stranke oziroma hišni upravitelji. V splošnem bo treba letos odgovoriti na jednaka vprašanja, kakor v letu 1890; ostala je žal tudi razpredelba z nadpisom »občevalni jezik«, in obseza istih devet kategorij, kakor pri zadnjem štetju; slovensčina je na petem mestu. V dotičnem naznanilnem listu bo pa treba izpolniti še več novih rubrik, ki se tičejo pred vsem gospodarskih razmer prebivalstva. V teh rubrikah je zopet več oddelkov, ki se razdele na: poklic, opravilo, delo, obrt, posel, način življenja itd. Seveda je zopet poseben oddelek za lastnika, gospodarja, uradnika, nadzornika, delavca, pomočnika itd. Razpredelbe za naznanitev človeških duševnih napak letos ni v dotičnem obrazcu. Štela se bo pa kakor lansko leto i letos vsa domača živina. Vsaka posamna stranka mora izročiti izpolnjeni obrazec svojemu gospodarju do 3. januarja, ta pa v določenem roku občinskemu uradu. Vsak, kdor bi se odtegnil ljudskemu štetju, zapisal v obrazec kako neresnico ali sploh ne izpolnil kakega tozadevnega predpisa, zapade kazni 40 kron ali pa zaporu do 4 dni. — Posamnim slov. županstvom po deželi in posebno v mešanih krajih bo pa posebno paziti, da se štetje ne izvrši na korist nemštva.

Posvetovanje načelnikov levičarskih klubov je določeno, kot smo že omenili, na prihodnji torek 18. t. m. V svojem vabilu načelnik in bivši poslanec Funke ne pove, kaj se bo obravnavalo pri tem sestanku, pač pa naznanja oficijozni list nemških levičarskih strank, »Neue Fr. Presse«, da se bo poskrbelo za oživljenje zveze nemških levičarskih strank v poslanski zbornici po završenih volitvah. Iz nemško liberalnega v slovensčino prevedeno se pa to glasi: Po-

skrbeti za to, da nemška »gemeinbürgschaft« ne gre v kosce že mej volitvami. Na shodu v Trutnovem izdajo nemški liberalci svoj volilni oklic. Sicer pa smejo biti potlačeni razni levičarski voditelji, da se nekdanja jedinstvo na leviici ne povrne več.

Szell in avstrijska kriza. „Budap. Tagbl.“ je objavil pred nekaj dnevi nastopno, razpusta avstrijskega državnega zbora se tikajočo vest: Pokazalo se je, da je ogerška politika tudi pri tem vprašanju dosegla velik uspeh, in da je uspeh, ki pride v prvi vrsti Avstriji (?) na dobro, pripisovati modremu svetu Kolomana Szella. Ministerski predsednik je na Dunaju z vso odločnostjo zastopal Deakov dualizem, za katerega se pa na Dunaju kaj malo ogrevajo, ter dosegl, da so se z razpustom državnega zbora razpisale objednem tudi nove volitve. — Na te besede odgovarja dr. Ebenhoch mej drugim nastopno: S temi besedami je brezdvomno dokazano, da Szell na Dunaju ni našel nikake volje za razpust parlamenta in da se je le njemu zahvaliti, da je parlament razpuščen. Znano je pač že davno, da imajo Mažari v Avstriji velik vpliv in sicer je njih vpliv na naše notranje razmere že naravnost neznosen. Proti temu moramo tem odločneje ugovarjati, ker je Szell služabnik stranke, in sicer naše liberalne stranke. Spominjamo samo na znano „Szellovo klavzulo“ gledé carinske in trgovinske zveze. Szell je zelo marljiv pri svojem delu, posebno pa tedaj, ko je treba strmoglaviti kak kabinet tostran Litave. Naročila naše liberalne stranke izvršuje zelo točno. To si treba zapomniti za vse bodoče slučaje. — Pribiti pa treba iz izjave mažarskega lista še dvoje; na Dunaju so bili s prva vneti za začasni absolutizem, a so odstopili od te misli le na ljubo Mažarom; vkljub temu pa se drzne trditi omenjeni list, da je Szell dosegel uspeh, ki pride v prvi vrsti (!) Avstriji v prid. Kdor vrjame tej trditvi, pač ne ve, kje Mažare čevlji žuli.

Sveti oče katoliškim dijakom. Na udanostno adreso, ki so jo poklonili papežu v Rimu zborujoči katoliški visokoolci vseh narodnostij, so dobili ob sklepu kongresa nastopno pristržno pismo papeža Leona XIII.: »Ljubljeni sinovi! Pozdrav in apostolski blagoslov! Prirejanje katoliških shodov smo smatrali vedno koristnim in času primernim, vsled tega smo jih, kadar so se res vršili, večkrat pohvalili in jim vedno izkazali svojo naklonjenost. Sestanek mladih mož pa, ki so se posvetili višjim študijam, in sicer ne samo iz Italije, marveč iz srede najrazličnejših drugih narodov, kar se je sedaj prvič zgodilo, nas je napolnil s prav posebnim veseljem. Iz tega vzroka izražamo i Vam, ljubljene sinovi, ki ste priredili sestanek, i vsem udeležnikom svojo čestitko, in da to tudi dejanski pokažemo, smo določili našega častitega brata Lucida Marijo, kardinala Parocchi-ja, moža vsestranske učenosti in odličnega takta, da počasti Vaše zborovanje s svojo navzočnostjo in nadzoruje in vodi tudi razprave. Sicer smo pa, ljubljene sinovi, ker ste si izbrali to mesto za sedež kongresa, tudi sami v duhu pri Vas. Da ste s to izbiro prav posebno pogodili, je vsakemu jasno. Tu je namreč središče in glavno mesto katoliške cerkve, tu je sedež onega, ki je namestnik Kristusov na zemlji, in akoravno Vam nasprotuje sila prešernega sovražnika, morate vendar vodo prave omike in vede zajemati tam, od koder se je po zgodovinskih dokazih kakor iz prvega vira razlivala nad vse narode. Vaši razpravni predmeti zaslužijo najpopolnejšo pohvalo. Pred vsem pa bi Vam svetovali to, kar ste postavili na čelo razpravam: namreč pospeševanje trdne vere, pravne čistosti in trdnega prepričanja v Vas in Vaših stanovskih tovariših. Vsaj veste, da ni zadostno za izpolnitev krščanske dolžnosti »verjeti s srcem«, ako se ne priznava vera tudi z usti; Vi veste, da »modrost ne biva v grehu podvrženem telesu«. Kjer sta pa vera in pravost nepokvarjena, tam je srčnost in trdna volja. Da pa dosežete ta uspeh, podeljujemo kot znak božje milosti in v dokaz naše očetovske ljubezni celemu kongresu apostolski blagoslov.«

Vojska v Južni Afriki je zdaj bržkone že končana in se vrše le še mirovna pogajanja, ako se bodo ta sploh vršila. S tem seveda še ni rečeno, da bo imela an-

gleška armada že mir pred Buri. Posamne burske čete ji bodo provzročale veliko preglavico bržkone tudi še potem, ko bo že sklenjen »mir«, oziroma ko bodo Angleži urbi et orbi naznanili, da so jedini gospodarji južno-afriških republik. Pač pa se sedaj nadalje ne bo moglo več govoriti o oficijelni bursko-angleški vojski, ker je transvalska vlada že nekako kapitulirala. Predsednik Krüger je dobil šestmesečni dopust ter že odpotoval v Evropo z namenom, da pridobi vendar kako velevlad, ki bi bila voljna posredovati. Angleži seveda nočejo verjeti in pravijo, da je Krüger le pobegnil, samo na nekoliko lepši način. Pravijo, da odhaja Krüger na Nizozemsko, kjer bo preživel zadnje dni svojega življenja, ker na to ni več misliti, da bi se dobila kaka velevlad, ki bi hotela posredovati. S tem pa, da se je umaknil Krüger s pozorišča, ki je bil do zadnjega glavni stebel burske armade, je oficijelna vojska tudi že zaključena.

Dopisi.

Iz Planine, 13. sept. Tukajšnji nadliberalec, ki vedno zadnji v cerkev in prvi iz cerkve gre, kedar sploh gre, je slišal zvoniti, da je duhovščina vernike navduševala, udeležiti se katoliškega shoda, ker troškov pri tem razen poti v Ljubljano nobenih ni. Brž se je po svoji navadi hripavo zadržal v svojem glasilu »Sl. Nar.«.

Povemo mu na uho, da ga bo še bolj jezica trla, da nas je bilo 19 na shodu, vmes svetla kneginja Matilda Windisch Graetz, roj. Radzivil, prince Ernest in Robert Windisch-Graetz, pa grofica Olga Mocenigo. Dasi ne umevajo slovenščine, so vendar prišli na shod zato, da ga počasté s svojo udeležbo in pokažejo vsemu svetu, kako vneti katoličani so, kako globoko jim je v srce zasajeno versko prepričanje. Pri takó odličnih osebah pač ni hlinbe, komu na ljubo naj bi hinavščevali, z vsem srcem se držijo sv. vere in natančno izpolnjujejo verske dolžnosti. S koliko pobožnostjo in vestno pripravo hodijo k sv. zakramentom, ve le tisti, kdor ima čast, njih življenje bliže poznati. Gospa kneginja kot rojena Poljakinja je pri shodu tu in tam kako besedo razumela in prav živahno ploskala.

G. župnik je bil naročil 12 vstopnic za može in plačal iz svojega žepa. Dvema možema, ki bi se bila silno rada shoda vdeležila, pa jima veliko uboštvo ni dopuščalo, je tudi potnino založil. Najraje bi bil — tako se je izrazil — vso faro v Ljubljano peljal ter vse troške nase vzel, ako bi bilo mogoče; tako imenitni in koristni se mu vidijo taki shodi.

Za »Narodovega« dopisnika pa bi bil prav rad plačal vožnjo I. r. in vse drugo, ako bi bil hotel na shod Brez dvoma bi bili krasni, semtertje vsoljeni govori oživili versko idejo, ki mu je že davno v srcu zamrla, ter prižgali novo luč v zmedeni možgarni. Morda se tekom let kaj premisli in prvi oglasi za III. kat. shod.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 14. septembra.

Časnikarska poročila o katoliškem shodu. Tukajšnji uradni list »Laibacher Zeitung« je poročal o katoliškem shodu precej obširno in vseskozi objektivno. Določena poročila objavlja dunajski »Vaterland«, isto tako »Grazer Volksblatt«. Oba dnevnika se v pohvalnih besedah izražata o udeležbi, prireditvi in pomenu shoda. Nepristransko piše tudi dunajska »Reichswehr« in praška »Politik«, dočim vedo nekateri liberalni listi poročati le o živio-klicih na Tavčarja in pa Hribarja.

Fantazija »Narodovih« poročevalcev. V včerajšnji številki piše »Slov. Narod«: Shod se je zaključil z nekakim komerciom v »Kat. domu«. — Torej niti glede tacihi vesti ni »Narod« informiran, ker je znano vsepovsod, da se je komers vršil v dvoran starega strelšča. Radovedni smo, s kakimi »podrobnostimi« bo »Narod« še pital svojo inteligenco.

S čim se »Narod« hvali? Tako so nekateri imeli na konci palic privezane igle in so uboge ribniške kmetice zbadali. To se doslovno čita v »Narodu«. In dalje bo imela »napredna« inteligenca posebni vzitek na tem-le stavku: »In mož se je z

boleznim izrazom gladil po tisti strani telesa ki se pri mašniku ni posvečena«. O nekem duhovniku piše »da je tako poskakoval, kakor da mu je kuharica za petami«. Slovensko občinstvo in zlasti obmejni listi naj vzamejo na znanje, da so to tiste zanimive podrobnosti, s katerimi »Narod« popolnjuje naša poročila o katol. shodu.

Iz Domžal se nam poroča: Naš prijatelj dr. Tavčar pravi v »Sl. Narodu«, da se nas je prijel priimek »slamoglavci«, ker smo imeli na II. kat. shodu v Ljubljani slamnike in sicer bele. Dobro, mi sprejememo ta priimek; zahtevamo pa, da naj se tako imenuje vsak, kateri nosi slamnik, zakaj ravno samo Domžalci. Enaka pravica za vse, enaka svoboda za vse. Mi smo tedaj edino samo zaradi tega »slamoglavci«, ker nosimo slamnike, zakaj bi ne bili tudi drugi »slamoglavci«, ki tudi nosijo slamnike. Tudi dr. Tavčar nosi semtertje slamnik. Ali je tudi on zato »slamoglavec«? In ker nosi bolj rudeče črnikastega, ki je po barvi podoben ajdovici, ali je on zato »ajdovicoglavec«? Ne, tega nečemo trditi!

Koroški udeleženci katoliškega shoda so se povrnili večinoma včeraj, in sicer skupno domov. Skupna vožnja je bila kaj prijetna, spodbujevalna. Večina je obiskala s svojimi dušnimi pastirji Majko božjo na Brezjah, kjer se je včeraj darovalo 31 svetih maš, in naš rajski Bled. Koroških udeležencev na katoliškem shodu je bilo 63, mnogo naših koroških rojakov je te dni obiskalo samo Brezje, tako da je bilo te dni pravcato romanje koroških Slovencev na Kranjsko!

Evharistiški shod se je vršil včeraj; navzočih je bilo na shodu nad 230 duhovnikov iz vseh slovenskih škofij. Zborovanja se je udeležil tudi presvetli knez in škof ljubljanski. Natančneje poročilo objavimo jutri.

»Dom in Svet«. Zaradi bolezni urednika dr. Fr. Lampeta se bo prihodnja številka »Dom in Sveta« nekoliko zakasnila.

Gospodinjstva večerna šola pričenja svoj 14. tečaj v ponedeljek, 17. septembra t. l. Poučuje se brezplačno v kuhanju, šivanju in likanju. Dekleta, katera žele vstopiti v to šolo, morajo se oglasiti pri voditeljici v društvenih prostorih (Rimska cesta št. 9) od 5.—7. ure zvečer.

Osebnosti. Praktikant pri fin. rač. oddelku v Ljubljani I. Pavšek je imenovan praktikantom pri dež. blagajnici. — Učitelj Ma v r i č v Brezji pri Mariboru je izstopil iz učiteljstva in šel k pošti.

Vojaštvo 27. pešpolka je včeraj dobilo povelje, naj je pripravljeno za odhod.

Soc.-dem. železničarji imajo v ponedeljek zvečer ob 8. uri shod v kazini. Na shodu bodeta Resel iz Gradca in Kristan iz Trsta prodajala soc. dem. fraze najbrže po vevškem tarifu. Radovedni smo, koliko pristašev ima ta klika še med železničarji.

Slovensko umetniško društvo v Ljubljani priredi jutri zvečer ob 8. uri v »Narodnem domu« slavnostno akademijo na korist umetniške razstave. Vspored obsega 12 točk. Pevske točke izvajajo gg.: Dev, Radkiewicz, Olševski, Polasek, Germ, Noll in gdč. Noemi, sodeluje tudi vojaška godba 27. pešpolka.

Ob prihodnjih državnoborskih volitvah se vname na Primorskem, kakor se nam poroča iz Trsta, hud boj med Slovenci in Italijani. »Piccolo« je že napovedal vojno ter izdal parolo, da nas morajo Italijani prihodnjič zopet oropati dveh nadaljnjih mandatov. V Istri je v nevarnosti mandat dr. Laginje, na Goriškem pa pete kurije. V Istri je vse odvisno od postopanja vlade, na Goriškem pa od razsodnosti volilcev. Ako se razcepijo glasovi, ni nemogoče, da pridemo v ožjo volitev z Italijani in zgubimo mandat. Upajmo, da si takega neodpustnega greha ne naprtijo goriški politiki, nego da bodo skupno nastopali proti skupnemu sovražniku.

Velevažen trenotek. Iz Trsta se nam piše: Bližamo se velevažnemu trenotku. Delavska zavarovalnica za Trst, Primorje, Kranjsko in Dalmacijo razpiše te dni volitve za polovico odbora, kolikor mu letos poteče rok po društvenih pravilih. Izmed katerih 6 kategorij (skupin) bodo letos volili po dva odbornika (enega izmed delodajalcev, enega izmed delavcev) in po dva namest-

nika, nam še ni znano, sliši se pa, da so dotične skupine že izžrebane ter izvemo menda kmalu tudi imena. Vsekako je dobro, če se začne javnost pečati že sedaj s tem vprašanjem, ki je velikega pomena za avstrijski slovanski jug. Nočemo razmišljati o tem, po čigavi krivdi je zavarovalnica proti nezgodam v deželah, katerih prebivalstvo je po veliki večini slovansko, postala domena laške irredente; graja bi tu ne pomagala ničesar. To je pa gotovo, da to dejstvo ni baš častno za slovanski avstrijski jug ter da nam izvira iz njega večja škoda, nego si more oddaljenejši opazovalec misliti. Ne le da zavod, v katerega se steka iz večine slovanski denar, dosledno zanika vsako jed nakopavnosti našega jezika ter načeloma dopisuje slovanskim strankam v tujem nam jeziku, on nam škodi tudi v gmotnem oziru. V sedanjem odboru naše zavarovalnice iščete zastoj tiste nepristranosti, ki bi morala voditi humanitaren zavod, ki bi ne smel imeti nič opraviti s politiko. Dandanes je v tem zavodu v uporabi dvojna mera: ena za Italijane in Nemce, druga pa za Slovence. »Edinost« je pribila že celo vrsto eklatantnih vzgledov, ki kažejo, kako škandalozno se je postopalo v tem zavodu s ponesrečenci slovanske narodnosti. Slovanom so prošnje za odškodnino v slučaju nezgode zavlačevali po leto dni, a na zadnje so jih odpravili z nekoliko novčičev. Na drugi strani pa dobivajo Lah, na podlagi problematičnih zdravniških spričeval, bogate odškodnine, katere odnesejo navadno v lačno Italijo. Razven tega pa bi v tem zavodu, ako pride odbor, za sedaj vsaj deloma, v naše roke in bi se začelo v njem izvrševati ravnopravnost v jezikovnem oziru, našlo tudi več naših ljudi stalnega zaslužka. Vsakemu prijatelju našega delavstva bodi torej dolžnost, da pomore po svojih močeh, da izpadejo prihodnje volitve tako, kakor zahtevata čast in korist našega naroda. Zato svetujemo, naj poskrbe uredništva slovenskih listov za to, da bode lahko pri njih vsakdo dobil potrebnih informacij o tem vprašanju. Obveščajo pa naj tudi občinstvo v listih, da bodo ljudje vedeli, zakaj se gre in kako jim je postopati v prihodnjih volitvah. Politična društva naj vzamejo v svoje roke vodstvo. Naj se osnuje centralni odbor, sestavljen iz vseh strank na Slovenskem in v Dalmaciji in zmagali bomo, ako nismo zaspali.

Dopolnilna volitev na Koroškem.

Iz Beljaka dne 13. t. m. Dne 15. t. m. se vrši, kakor znano, v našem okraju dopolnilna volitev za dež. zbor. Med Nemci ni edinosti glede kandidata. Včeraj so imeli tukaj malo ne ves dan posvetovanja. Nekatere občine so za Lepušiča iz Mlinar, ki je na shodu govoril o »visoki politiki« — to je gotovo najvažnejša stvar za koroš. dež. poslanca! Sch l u d e r m a n vstraja pri svoji kandidaturi in sedaj je prišel na površje še tretji kandidat, neki H u b e r. Torej kar trije možje za en sedež. Malo preveč dobre to!

Protestantska propaganda. Iz Beljaka dne 13. t. m. Že enkrat sem vam poročal, kako se širi pri nas protestantska agitacija. Sedaj dobimo celo svojega — pastora! Dne 16. t. m., torej prihodnjo nedeljo imamo »slovesno ordinacijo in instalacijo« novega »farnega vikarija« J. Heinzelmanna, katerega so tukajšnji luteranci izvolili in dunajski evang. zbor potrdil. »Instaliral« ga bo superintendent Winkler in k slavnosti vabijo svoje verske tovariše in tudi vse one, »ki se zanimajo za evang. reč«! To kaže, kako se »sveta evang. stvar« izkorišča prav pošteno v političke-schönererjanske namene. Omenjeni vikar je — P r u s.

Nemškutarji v Toplicah pri Zagorju se z vso močjo poganjajo, da bi dobili kot nadučitelja na tamkajšnjo slovensko šolo svojega pristaša, ki je sedaj nadučitelj nekje na Štajerskem in je renegat prve vrste. Deželni šolski svet ima na razpolago med prosilci za to službo dovolj družih bolj zmognih in dostojnih mož in če hoče količkaj objektivno postopati, mora to nakano izpodbiti, vsaj slovenskim udom v tej korporaciji mora biti kaj na tem ležeče.

Kontrolni shodi za litjski okraj se bodo vršili: 1. oktobra ob 9. uri v Zatičini za ves sodni okraj; 3. okt. ob 9. uri v Litiji za občine Kresnice, Št. Martin, Moravče

in Trebelovo; 4. okt. tudi v Litiji za občine Hotič, Kanderše, Konj, Vače, Polšnik, Marija Dol, Gradišče in Litija; 5. okt. v Zagorju za Aržišče, Kolovrat, Kotredež, Št. Lambert in Zagorje.

Nevarno obolel je č. g. Lovro Tič, kurat v Harijah. Priporoča se svojim duhovnim sobratom in znanem v molitev.

Koledar kat. tiskovnega društva za l. 1901 je gotov in se razpošilja. Njega večina je zanimiva in rabna. Prejmo ga brezplačno in franko vsi društveniki, razun onih udov letnikov, ki že več let niso doposlali udnine. Tudi novi udje prejmo brezplačno krasno vezano knjižico. Neudom je naprodaj koledar v „Kat. Bukvarni“ v Ljubljani za 2 K 30 h ekseplar, po pošti 20 h več.

Ljubljanske novice. Razškarpo pri „Mestnem Domu“ je te dni zopet padla neka deklica. Ker se škarpe ne ogradi, se menda čaka na nesrečo. — Pomagač liberalne inteligence. Liberalci so meli pred bakljado „Slov. kršč.-soc. zveze“ veliko piko na kres, katerega so hoteli v torek zvečer kršč.-soc. zažgati na vrh Gradu. Inteligenca je bila sila vesela, ko je čula, da je nekdo v torek popoldne zažgal kres, no preprečilo se je, da kres ni ves pogorel. Kakor slišimo, je kres zažgal baje soc.-dem. brez dela Praček ter se bode moral radi tega zagovarjati pred sodiščem. — Tatvine. Natakarku v hotelu pri Maliču K. Frischu je bil iz zaprte spalnice ukraden rujav površnik v vrednosti 40 K in črna suknja, vredna 28 K, kuharju J. Križnarju pa kovčeg v vrednosti 8 K. Tatvine sumljiv je neki bivši natakark, ki je po noči zginil iz Ljubljane. — Hlapcu K. Golobu na Ambroževem trgu je neznani tat ukradl nikelnasto uro z verižico. — Prijet vagabund. Znanega tatu L. Jereba, ki se je v zadnjem času klatil po Rožniku, so sinoči prijeli v Lattermanovem drevoredu. Zasledujejo ga radi nove tatvine. — Rabi jaten čestilec. Delavec Fr. Bizjan z Gline je čestil Ivano Wetthausera. Zadnji čas so pri obeh nehale simpatije in Bizjan je češčenje zaključil s tem, da je Wetthausera nabil s palico s toliko silo, da se mu je palica zlomila. Bizjan sedi sedaj v dež. sodišču.

Mestna ljudska kopel. Od 2. do 8. septembra letos oddalo se je v mestni ljudski kopelji vsega skupaj 871 kopel, in sicer za moške 710, od teh 526 pršnih in 184 kadnih, za ženske 161, pršnih 52 in kadnih 109.

V Krški bolnici je bilo v avgustu 35 oseb, koncem meseca jih je ostalo še 16.

Goriške novice. Redarstvene odredbe po Goriškem so pred dohodom cesarja velikanske. Prijeli so že nekatere sumljive osebe. Kdor misli sedaj potovati na Goriško, naj ne pozabi vzeti seboj svojih dokumentov. — Pri umivanju voza se je v Dornbergu ranil z žebeljem Jos. Vodopivec. Umrli je vsled zastrupljenja krvi.

Kriza v koroškem „Sängerbundu“. Novoizvoljeni predsednik nemškega koroškega „Sängerbunda“ Dobernig je nakrat odložil predsedstvo.

Štajerske novice. Mariborskemu občinskemu zastopu je daroval bivši trgovec Jurij Ogrisec 20.000 K, ki naj se porabijo za ustanovitev višje trgovske šole v Mariboru. — Nemški štajerski učitelji so predvčeršnjim in danes zborovali v Mariboru, ki je semtertja kazal frankfurtarske barve.

Društva.

(Bralno in pevsko društvo „Maribor“) vabi na Slomškovo slavnost, ki bode v nedeljo, dne 16. kimovca 1900. na vrtu „Narodnega doma“ v Mariboru. Začetek ob 4. uri pop. Vstopnina: za ude in dijake 40 vin., za neude 60. vin. Ako bi bilo dné 16. kimovca 1900. slabo vreme, se vrši veselica z istim vspehom v nedeljo, dne 23. kimovca 1900. Vspored: a) 1. pl. Farkaš: Poputnica „Hrvatske“, svira tamburaški zbor, 2. Narodna: Sijaj solnčice, moški zbor, 3. Slavnostni govor, 4. pl. Farkaš: Valse elegant, tamburaški zbor, 5. Fr. Gerbič: Pred slovesom, moški zbor, 6. pl. Farkaš: Hrvatsko kolo, tamburaški zbor, 7. A. Jeglič: Pevčeva mladanska, moški zbor, 8. pl. Farkaš: Svrtačenje, tamburaški zbor, 9. Vilhar: Bledi mesec, moški zbor, 10. V. G. Brož: Slava

Slovencem, tamburaški zbor. b) Prosta zabava s šaljivo pošto, šaljivim avtomatom itd.

Telefonska in brzojavna poročila.

Celovec, 14. sept. Volitve za Koroško se bodo vršile 5. jan. splošna kurija, 10. kmetske občine, 12. mesta, 14. kupčijska zbornica, 15. veleposestvo.

Dunaj, 14. sept. Iz Lvova se poroča, da bode vlada takoj razpustila državni zbor, ako bi se volitve neugodno izvršile. Potem bode vlada pustila dež. zборе voliti v drž. zbor.

Dunaj, 14. septembra. Glede graje nadškofa Stadlerja zaradi njegovega govora piše „Vaterland“: Ta graja ne bode dosegla namena, preje nasprotno. Graja je izšla na željo Ogrov, kakor da bi bila Bosna in Hercegovina ogerski pokrajini.

Rim, 14. sept. Minister za notranje posle je izdal okrožnico, v kateri opozarja delavce, naj ne hodijo na Dunaj, ker ni dela.

Turin, 14. sept. Listu „La Stampa“ se poroča iz Rima, da je milanska policija na sledu Brescijevih sozarotnikov. Trije brzojavni uradniki so rešili ključ anarhiške tajne pisave.

Lizbona, 14. septembra. Guverner v Laurenc-Marquezu je prejel navodila glede predsednika Krügerja, ki ostane pod varstvom in nadzorstvom portugalskih oblastev. Krüger je izstopil pri nizozemskem konzulu Pottu, čegar hišo straži portugalska policija. Guverner je počastil Krügerja z obiskom.

London, 14. septembra. Iz Pretorije poročajo, da je Roberts izdal proklamacijo, glasom katere je proglašeno vojno stanje za Transval.

London, 14. sept. V spremstvu Krügerjevem se nahajata državni tajnik za zunanje zadeve Grobler in pa generalni avditor Marais. Poslednji ima seboj svoje uradnike in knjige. Državni tajnik Reitz je ostal doma, da vodi vladne posle.

London, 14. septembra. Listi soglašajo v tem, da je beg Krügerjev Angliji mnogo ljubši, nego da bi ga ujeli, ker so se s tem preprečile resne homatije.

London, 14. sept. Krüger je sicer odložil predsedstvo v Transvaalu, a ostal člen izvršilnega odbora.

Lizbona, 14. septembra. Vojaška ekspedicija, broječa 1208 mož, je odpotovala včeraj na parniku „Benguella“ proti Laurenc-Marquezu.

Vojska na Kitajskem.

Petrograd, 14. septembra. „Novoje Wremja“ poroča, da so za ruske čete, ki v kratkem ostavijo Pekin, v Tientsinu že preskrbljena kivališča. Nekaj oddelkov odide v Taku, večji del pa se vrne v Port Artur in Talien-Wan. V Saratowu je izšla naredba, da pripravljeno topništvo ne sme oditi in se mora ustaviti nakup konj.

London, 14. septembra. Ruski poslanik zapusti Pekin, le armada ostane v Pekinu, in sicer 15.000 mož. Nemčija utegne imeti enako posadko, Japonci 22.000 mož, Anglija se ni še odločila.

London, 14. sept. Rusija in Nemčija postopata vzajemno. Rusija hoče od Kine ves severni del od kitajskega zidu, Nemčija ozemlje okoli Santunga. Razdelitev Kine je skoraj gotova stvar.

Berolin, 14. sept. Ruska vlada je naznanila Li-Hung-Čangu ultimatum: „Kitajski cesar naj sam prevzame vladu in poskrbi, da se zapre princ Tuan in drugi vodje bokserjev; vpliv cesarice na vladu naj se odpravi“. — Li-Hung-Čang je odgovoril, da se prvi pogoj more izvršiti.

London, 14. septembra. „Times“ poročajo iz Shanghai 11. t. m.: Li-Hung-Čang je prejel cesarjevo obvestilo, da sta princ Čing in general Yunglu imenovana njegovima svetovalcema. Prvi se nahaja v lastni hiši v Pekinu, ki jo stražijo Japonci, Yunglu pa s svojimi četami v Shansi straži cesarski dvor.

Izjavil je, da je voljan oditi v Pao-Ting-Fu, a da ne vsprejme imenovanja posredovalcem.

Kolonija, 14. septembra. Iz Washingtona poročajo, da je oddelek za zunanje zadeve brzojavno naznanil Li-Hung-Čangu, da ga zvezne države končno priznavajo za pooblaščenca pri mirovni pogajanjih.

London, 14. sept. Li-Hung-Čang je včeraj odpotoval v Pekin, da se pogaja s poslaniki.

London, 14. septembra. Reut. urad poroča iz Pekina 7. t. m.: Japonci so prijeli morileca poslanika Kettelerja v trenutku, ko je hotel prodati njegovo uro. Morilec je priznal dejanje, a izjavil, da je delal po naročilu vlade. Izročili so ga Nemcem.

Newjork, 14. sept. „Journal“ poroča iz Shanghai, da je Li-Hung-Čang ustavil mirovna pogajanja, ker ugovarja princ Tuan.

Zaročenca.

(I promessi sposi.)

Milanska povest iz sedemnajstega veka. — Laški spisal Alessandro Manzoni. prevel I. B.—č.

(Dalje.)

Če bi hoteli očrtati glavne poteze njegovega značaja, dobili bi množico povsem nasprotnih si njegovih zaslug. Pozabiti ne smemo, omeniti neko drugo posebnost tega lepega življenja. Federigo je bil delaven, priden v svoji službi, poučeval je, poslušal, nadzoroval svoje podložnike, potoval, nabiral si je učenost, ki bi zadoščala tudi za učenjaka po poklicu. Razven mnogih drugih naslovov in hvalospevov je dobil Federigo od svojih sodobnikov tudi glas učenega moža.

Ne smemo tajiti, da je nekako trdovratno tudi v dejanji trajno zastopal načela, ki bi bila dandanes ne samo čudaka, ampak tudi slabo utemeljena. To povem tudi radi onih, katerim se zdé pravična. Če bi ga hoteli v tem zagovarjati, poslužiti bi se morali obrabljene publike, da je bila namreč to napaka njegove dobe.

To opravičenje je časi precej utemeljeno, če se naslanja na dejanske razmere. Če pa je rabimo kakor navadno na slepo srečo, ne pomeni nič. Ker nečemo z jednostavnimi reki rešiti zamotanega vprašanja in ne preveč pri malenkostih se muditi, zato raji to izpustimo. Zadošča naj, da smo mimogredé omenili, da tudi na tem možu ni bilo vse zlato brez izjeme. Saj nismo hoteli napisati nagrobni govor!

Naši čitatelji po pravici vprašujejo, ali je ta tako plemeniti in učeni mož zapustil za sabo kaj spominov. Okolo sto njegovih del, malih in velikih, latinskih in laških, v tisku in rokopisu se hrani v njegovi knjižnici, n. pr. moralna premišljevanja, govori, razprave iz zgodovine, cerkvene in posvetne starine, dalje razprave iz književnosti, umetnosti in tako dalje.

Zakaj pa so ta dela tako pozabljena, nepoznana in zakaj nikdo ne povpraša po njih? Ta mož je bil nadarjen, učen, poznal je ljudi in razmere, premišljeval mnogo, bil vnet za vse dobro in lepo, njegova vest je bila povsem čista, imel je toliko dobrih lastnosti; a zakaj ne cenijo njegovih del tudi oni, ki jih sicer ne odobrujejo, zakaj ne poznajo njih naslovov oni, ki jih sicer ne čitajo? Zakaj niso vse te knjige vsaj radi tolikega števila priborile svojemu piscu, pri potomcih imena kot književnik?

Vprašanje je res pametno, o tem bi se dalo razpravljati. Vzroke te prikazni bi našli, če bi vse razmere bolj splošno preiskali, in ti vzroki bi nas priveli do podobnih prikaznij. Bili bi številni in obširni. A če bi vam ne bili po godu, če bi radi njih nos vihal? Zato je bolje, če zopet povzamemo nit naše povesti, in si ogledamo delovanje tega moža, mesto da klepetamo o malenkostih. Vodil nas bode pri tem naš vir.

Triindvajseto poglavje.

Kardinal Federigo je navadno porabil vsak trenotek. Tako se je tudi, predno je šel v cerkev opravljat službo božjo, pečal s svojimi študijami, ko vstopi kapelan križnosc s plašnim obrazom.

„Čuden obisk, čuden res, vaša prevzvišenost!“

„Kdo je?“ vpraša kardinal.

„Nihče drugi kot gospod...“, odgovori kapelan in zloge močno povdarjajoč izgovori ime, katerega ne moremo povedati svojim čitateljem. Potem pristavi: „Zvunaj sam čaka in zahteva, da ga peljem k vaši prevzvišenosti.“

„On!“ pravi kardinal živahno, zapre knjigo in vstane: „Pride naj! Takoj naj pride!“

„A...“, odreže se kapelan in se ne premakne. „Vaša prevzvišenost lahko vé, kdo je on. Ta malopridnež, hudobnež...“

„Ali ni sreča za vsacega škofa, če ga obišče tak človek?“

„A...“, trdi kapelan še vedno. „Časi mi ne smemo o marsičem govoriti, ker pravite, da so to čenče. Ali v takem slučaju sem po mojem mnenji dolžan... Gorečnost si nakoplje sovražnike, prevzvišenost vaša! Mi dobro vemo, da se je že marsikateri malopridnež drznil...“

„No, kaj se je drznil?“ prekine ga kardinal.

„Jaz pravim, da je on takorekoč hudobijo vzel v zakup, da je nasilnik, ki je v zvezi z drugimi nasilniki, da je mogoče poslan...“

„Kakšna pokorščina je to“, pravi kardinal smejoč se, „da vojščaki vspodbujajo poveljnika k strahopetnosti?“ Potem postane resen, premišljuje in reče: „San Carlo bi se ne obotavljal vsprejeti tacega človeka, temveč bi ga šel iskat. Takoj ga pripeljite! Saj že dolgo čaka.“

Kapelan odide in si misli: Nič ne pomaga. Vsi ti svetniki so svojeglavci!

Ko odpre vrata in vstopi v sobo, kjer je bil neznanec z duhovščino, opazi, da so se duhovniki potisnili v kot in da šepetajo mej sabo in sumljivo gledajo neznanca, ki stoji v drugem kotu. Kapelan stopi k njemu. Gleda ga po strani in si misli, kakšno orožje ima skrito pod svojo obleko, ali naj mu svetuje, predno ga pelje notri, da... A ne upa se, stopi k njemu in reče: „Monsignore vas čaka. Prosim, za mano!“ Množica se razdeli na dva dela. Kapelan gre naprej po sredi in ozira se na desno in levo, kakor bi hotel reči: „Kaj hočete? Ali ne veste, da vedno dela po svoji glavi?“

Ko stopi z neznancem v sobo, gre mu Federigo nasproti jasno in veselo z odprtimi rokama, kakor bi že hrepenel po njem, in namigne kapelanu, da se odstrani, kar ta tudi stori.

Neznanec in kardinal se nekoliko molčé in vsak drugače motrita. Prvega je sem pripeljala bolj neka sila, nerazložljiv nagon nego privel določen naklep; pred kardinalom stoji nehoté, mučita ga dve nasprotni strasti, hrepenjenje in koprnjenje, utešiti in potolažiti si notranje bolečine, na drugi strani pa gnjev in sram, ker je prišel sem kot skesan ponižen, nesrečen grešnik k spovedi. Besed mu manjka, ker jih ne išče. Ko povzdigne oči na kardinala, obide ga nehoté občutek krotke ponižnosti, ki mu poveča zaupanje in ublaži jezo. Ponosno zrè pred sebe, a vender ga omami skrivnostni molk kardinala.

Že prisotnost kardinalova ga preobvlada, da vzbudi v njem ljubezen do tega moža. Njegovo obnašanje je naravno in neprisiljeno, veličastno; niso ga uklonila in oslabila leta; oči se mu iskré, čelo mu je jasno in polno mislij; s sive glave, bledih lic, z znakov zmernosti, premišljevanja in napora, mladeniške svežosti se bere, da je bil častitljivi mož nekda lep. A sveto in blagohotno mišljenje, notranji mir dolgega življenja, ljubezen do človeštva, neprestano veselje vsled neizrekljivih nad so premenile to mladeniško svežost v častitljivost starčka, katera še bolj v oči bode v ti preprosti, a častitljivi skrlatasti obleki.

Tudi kardinal nekoliko časa motri gosta, kakor bi ga hotel prebosti z očmi. Bil je že vaje, posneti iz potez ljudij njih misli. Pod temnim, plašnim obličjem svojega gosta hitro odkrije nekaj, kar ga potrdi v nadi, katera se ga je polastila, ko mu je kapelan naznanil ta čuden prihod, in živahno reče: „Kako sem vesel tega obiska! Hvaležen sem vam za ta dobri sklep, če tudi imate za mene kako očitanje na jeziku.“

„Očitanje!“ vsklikne in ostrmi neznanec, a pomiri se in je zadovoljen, da je kardinal prebil led in napeljal govor.

„Seveda, očitane!“ odgovori kardinal. „Prehiteli ste me namreč, četudi sem imel že tolikokrat priliko, priti k vam.“

„K meni? Vi? Ali veste, kdo sem? Ali so vam povedali moje ime?“

„Ali mislite, da bi se mu z obraza brala taka uteha, če bi se mi naznanil obisk kakega neznanca? Vi ste vzrok tega, jaz bi vas moral poiskati. Za vas sem že toliko molil in vas pomiloval. Izmej svojih ovčic bi vas najraje sprejel in objel, če bi sploh mogel tega se nadejati. A samó Bog zna čudeže delati in podpira slabost, počasnost svojih služabnikov.“

Neznanec strmi pri teh razvnetih besedah, ki so se tako prilegale k besedam, katere je imel sam na jeziku in katere bi rad izgovoril. Ginjen in zmešan molči. „In kaj?“ povzame zopet Federigo sočutno: „Vi imate za-me dobro novico, pa me toliko časa pustite na-njo čakati!“

„Novico? Jaz? Jaz imam peklo v srcu. Jaz? Novico? Povejte mi, kakšno novico pričakujete od mene!“

„Da vam je Bog ganil srce in se vas usmilil“, odgovori mirno kardinal.

„Bog! Bog! Da bi ga videl! Da bi ga čul! Kje je oni Bog?“

„Vi me vprašate? Saj je vendar tako blizu vas! Ali ga ne čutite v srcu, ki vas stiska in se vam ne umiri, ki vas ob enem teši z nado miru in tolažbe, tolažbe, ki boče popolna, nezmerna, precej ko ga zopet spoznate, se mu uklonite in ga prosite.“

„O seveda! Nekaj me davi in stiska! A Bog! Če je res Bog, kaj naj naredi z mano?“

Te besede izgovori nekako obupno. Federigo pa odgovori svečano, kakor bi ga Bog navdihnil: „Kaj naj Bog z vami naredi? Znamenje svoje moči in svoje dobrote. Vi mu bodete še v slavo, kakor nihče drugi. Svet že toliko časa vpije proti vam, tisoč in tisoč glasov proklinja vaša dela...“ Neznanec se strese in obstrmi, ko sliši to tako nenavadno govorico, še bolj pa se mu čudno zdi, da se ne jezi, temveč se celó veseli teh besed. „Kakšna slava“, nadaljuje Federigo, „v božjo čast! Ta govorica izhaja iz strahu in sebičnosti. Mogoče je tudi opravičena, a to je popolnoma naravno. Mogoče vam ljudje zavidajo vašo grozno moč, vašo dosedaj obžalovanja vredno trdosrčnost. Kadar pa začnete sami obsojati svoje življenje in samega sebe, tedaj bode Bog češčen. Vprašujete me, kaj Bog z vami naredi! Jaz, ubogo človeče, vam ne morem povedati, v kakšen koristen namen vas je Bog odločil. Kaj naj naredi s to silno voljo, nepremakljivo vstrajnostjo, kadar vas navdahne z ljubeznijo, nado, kesanjem? Kako si morete misliti, ubogi človek, da ste na božjem svetu že naredili več hudega, kakor more Bog narediti dobrega z vašo pomočjo? Kaj naj Bog z vami naredi? In vam odpusti? In vas reši? In dokonča v vas delo odrešenja? Ali niso to lepe stvari? Le pomislite! Če se jaz, zemeljski črviček, jaz nesrečnik, toliko prizadevam in trudim, da vas rešim, da bi — Bog mi bodi priča! — radovoljno daroval za vas še par dnij, ki so mi še usojeni; le pomislite, kako dobrotljiv mora biti Oni, ki me je tako navdušil za vas; kako vas ljubi in vam vse dobro želi Oni, ki me je navdahnil s tako ljubeznijo do vas.“

Mej tem, ko kardinal govori te besede, potrdi jih vselej z obrazom, pogledom in kretanjem. Obličje poslušalca se krčevito zvija ter izprva pazno in osupelo posluša. Potem pa se bere z njega ginjenost in strah izgine. Solze zalijejo oči, ki niso poznale

solz od mladih nog. Ko kardinal prestane pokrije poslušalec z rokama obraz in se za-joče — najbolj jasni in zadnji odgovor.

„Veliki in dobri Bog!“ vsklikne Federigo ter povzdigne oči in roke k nebu. „Mene nevrednega služabnika, lenega pastirja si poklical k temu dokazu milosti svoje, k temu veselemu čudesu!“ Potem stegne roko, da bi prijel neznanca.

„Ne!“ kriči ta, „ne, proč od mene! Ne umazajte si one nedolžne in dobrotljive roke. Ne veste, kaj je doprinesla roka, katero hočete prijeti.“

(Dalje prih.)

Vozni red

avstrijskih državnih železnico,
veljaven od 1. junija 1900.

Prihajalni in odhajalni čas označen je v **srednjeevropskem času**. Srednjeevropski čas je kraj-nemu času v Ljubljani za 2 minuti napre.

Odhod iz Ljubljane (juž. kol.).

Ob 12. uri 5 min. po noči osebni vlak v Trbiž, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Ljubno; čez Selzthal v Aussee, Ischl, Gmunden, Solnograd, Lend-Gastein, Zell ob jezeru, Inomost, Bregenc, Curih, Genovo, Pariz; čez Klein-Reifling v Steyr, Linc, na Dunaj via Amstetten.

Ob 6. uri 54 min. zjutraj mešani vlak v Kočevje in v Novo mesto

Ob 7. uri 17 min. zjutraj osebni vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Ljubno, Dunaj; čez Selzthal v Solnograd; čez Klein-Reifling v Steyr, Linc, Budejovice, Plzen, Marijine vate, Heb, Francove vari, Karlove vari, Prago, Lipsko.

Ob 11. uri 51 min. dopoldne osebni vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak, Celovec, Ljubno, Selzthal, Dunaj.

Ob 1. uri 5 min. popoldne mešani vlak v Kočevje in v Novo Mesto.

Ob 4. uri 6 min. popoldne osebni vlak v Trbiž, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Ljubno; čez Selzthal v Solnograd, Lend-Gastein, Zell ob jezeru, Inomost, Bregenc, Curih, Genovo, Pariz; čez Klein-Reifling v Steyr, Linc, Budejovice, Plzen, Marijine vate, Heb, Francove vari, Karlove vari, Prago, Lipsko, Dunaj via Amstetten.

Ob 5. uri 41 min. popoldne do Podnarta, samo ob nedeljah in praznikih.

Ob 6. uri 55 min. zvečer mešani vlak v Kočevje in v Novo Mesto.

Ob 7. uri 9 minut zvečer osebni vlak do Jesenic.

Prihod v Ljubljano (juž. kol.)

Ob 5. uri 15 min. zjutraj osebni vlak z Dunaja via Amstetten, Solnograda, Linca, Steyra, Gmunden, Ischia, Aussee, Pariza Geneve, Curiha, Bregenca, Inomosta, Zella ob jezeru, Ljubnega, Celovca, Beljaka, Franzensfeste.

Ob 8. uri 21 min. zjutraj mešani vlak iz Kočevja in Novega Mesta.

Ob 11. uri 16 min. dopoldne osebni vlak z Dunaja via Amstetten, Karlovih varov, Heba, Marijinih varov, Plznja, Budejovic, Solnograda, Linca, Steyra, Pariza, Geneve, Curiha, Bregenca, Inomosta, Zella ob jezeru, Lend-Gasteina, Ljubnega, Celovca, Linca Pontabla.

Ob 2. uri 32 min. popoldne mešani vlak iz Kočevja in Novega Mesta.

Ob 4. uri 38 min. popoldne osebni vlak z Dunaja. Ljubnega, Selzthala, Beljaka, Celovca, Franzensfeste, Pontabla.

Ob 7. uri 45 minut zvečer osebni vlak z Jesenic.

Ob 8. uri 20 min. zvečer iz Podnarta, samo ob nedeljah in praznikih.

Ob 8. uri 48 min. zvečer mešani vlak iz Kočevja in Novega Mesta.

Ob 8. uri 51 min. zvečer osebni vlak z Dunaja via Amstetten in Ljubno, iz Lipskega, Prage, Francovih varov, Karlovih varov, Heba, Marijinih varov, Plznja, Budejovic, Linca, Steyra, Solnograda, Beljaka, Celovca, Pontabla.

Odhod iz Ljubljane (drž. kol.)

Ob 7. uri 28 min. zjutraj v Kamnik.

Ob 2. uri 05 min. popoldne " "

Ob 6. uri 50 min. zvečer " "

Ob 10. uri 25 min. " "

(le ob nedeljah in praznikih).

Prihod v Ljubljano (drž. kol.)

Ob 6. uri 49 min. zjutraj iz Kamnika.

Ob 11. uri 06 min. dopoldne " "

Ob 6. uri 10 min. zvečer " "

Ob 9. uri 55 min. " "

(le ob nedeljah in praznikih).

Lokalna železnica Ljubljana-Vrhnika.

Odhod:

Ob 7:15 zjutraj

Ob 1:55 popoldne

Ob 8:10 zvečer

Prthod:

Ob 6:34 zjutraj

Ob 12:29 popoldne

Ob 7:30 zvečer.

Dunajska borza.

Dne 14. septembra.

Skupni državni dolg v notah	97:65
Skupni državni dolg v srebru	97:25
Avstrijska zlata renta 4%	116:40
Avstrijska kronska renta 4%, 200 kron	97:90
Ogerska zlata renta 4%	115:05
Ogerska kronska renta 4%, 200	90:85
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gl.	1709:—
Kreditne delnice, 160 gl.	863:50
London vista	242:12
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. valj	118:25

20 mark	23:66
20 frankov (napoleonor)	19:30
Italijanski bankovci	90:30
C. kr. cekini	11:41

Dne 13. septembra.

3-2% državne srečke l. 1854, 250 gl.	172:—
5% državne srečke l. 1860, 100 gl.	161:—
Državne srečke l. 1864, 100 gl.	195:—
4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	94:20
Tisine srečke 4%, 100 gl.	141:50
Dunavske vravnave srečke 5%	252:50

Svilene bluze gl. 2:40

in višje! — 4 metre! — poštnine in carine prostol! Vzorec obratno; ravno tako črne, bele in barvene »Hennebergove svil« od 45 kr. do gl. 14:65 met-r.

G. Henneberg, tovarne za svilo

(c. in kr. dvorni zalagatelj) v Curihu. 16 7-6

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306:2 m, srednji zračni tlak 736:0 mm.

Čas opa-zovanja	Stanje baro-metra v mm.	Tempe-ratura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Padačina v 24 urah v mm.
12. 9. zveč.	741:9	11:6	sl. svzh.	jasno	
13. 9. zjutr.	743:4	7:7	sl. vzh.	megla	0:0
2. popol.	742:2	21:3	sr. jvzh.	sk. jasno	

Srednja včerajšnja temperatura 12:9°, normale: 15:2°.

Cena žitu na dunajski borzi

dné 13. septembra 1900.

Za 50 kilogramov.

Pšenica za jesen	K 7:72 do K 7:73
» » pomlad	» 8:18 » » 8:19
Rž za jesen	» 7:36 » » 7:37
» » pomlad	» 7:74 » » 7:75
Turšica za jesen	» 6:62 » » 6:63
» » pomlad	» 5:27 » » 5:28
Oves za jesen	» 5:55 » » 5:56
» » pomlad	» 5:86 » » 5:87

Na trgovski in vzgojevalni šoli v Ljubljani,

ustanovljeni v letu 1834,

se prične pouk

dné 1. oktobra 1900.

Pojasnila in programi se dobé pri

Arturu Mahr,

780 3-3

lastniku in ravnatelju, imejitelju zlatega zaslužnega križca s krono.

Knjigarna

Kleinmayr-ja & Bamberg-a

v Ljubljani, na Kongresnem trgu 2

priporočasvojo 814 6-1

popolno zalogo

vseh v tukajšnjih in vnanjih učiliščih uvedenih

šolskih knjig

v najnovejših izdajah broširanih in v trdnih šolskih vezih po znižanih cenah.

Seznami uvedenih knjig se oddajajo zaštonj.

Nakup in prodaja
vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd.
Zavarovanja za zrupe pri izrebanjih, pri izrebanju najmanjšega dobitka. — Promese za vsako izrebanje.
Kulancina izvršitev naročil na borzi.

Izdajatelj: Dr. Ivan Janežič.

Menjarnična delniška družba

„MERCUR“

l. Wollzeile 10 in 13, Dunaj, l., Strobelgasse 2.

Odgovorni vrednik: Ivan Rakovec.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvarih, potem o kursumih vrednostih vseh spekulacijskih vrednostnih papirjev in vestni sveti za doseg kolikor je mogoče visocega obrestovanja pri popolni varnosti

naloženih glavnice.

Tisk „Katoliške Tiskarne“ v Ljubljani.

Dijaki

se sprejmó na hrano in stanovanje

na Vodnikovem trgu št. 2, II. nadstr.

Več je poizvedeti ravnotam. 818 2-1

Mlad cerkvenik,

samec, z dobrimi spričali, išče službe. — Ponudbe prosi pod naslovom: **Jak. Siherl**, Sv. Jakob, Soteska. P. Dol (Lustthal). 817 3-1

Barve za učence ima v največji iz-beri v zalogi trdka **BRATA EBERL** v Ljubljani, Frančiškanske ulice. 228 19 11-4

Vnanja naročila proti povzetju.

K bolji rodbini

v bližini Srazredne mestne dekliske šole sprejme se 816 3-2

deklica v stanovanje.

Glasovir na razpolago. — Več se izve n Tržaški cesti št. 13, I. nadstropje.

Grozdje na prodaj!

Oddam ga od 70 kvintalov naprej. — Grozdje je lepo in zdravo. — Kdor želi dobre kapljice, naj se oglasi dné 18. t. m. pri posestniku **Antonu Rešeta**, Planina nad Vipavo št 80. 815 2-2

V najem se oddá takoj

kovačnica

za ključavničarski obrt

z vsem potrebnim orodjem (edina v trgu) v Železnikih pod jako ugodnimi pogoji. — Več se izve pri lastnici **U. Demšar** v Železnikih hiš. št 90. 810 3-3